

11.7. Kirjaviis

- **Kirjaviis – st see, kuidas me hääldust kirja paneme.** Üldreeglina kirjutatakse eesti keele sõnu häälduse kohaselt.
 - [kass] > kass
 - vrd inglise [nait] > *night, knight, nyte*
- **Eesti keele kirjaviisid:**
 - korrapäratu kirjaviis kuni XVII saj lõpuni;
 - vana kirjaviis XVII sajandi lõpust kuni 1860. aastateni;
 - uus kirjaviis (esimesed ettepanekud juba 1820. aastatel).
- **Erinev kirjaviis ei tähendanud erinevat hääldust:**
 - calla = kalla = kala

Uue kirjaviisi kaitseks

- [Kohanimeseaduse](#) § 10 lõige 3 nõuab eesti õigekirjareeglite järgimist.
- Mida öelda neile, kes väidavad, et (vanas kirjaviisis) nimi on kultuuriväärtus ja tuleks säilitada?
 - KNS kaitseb ajaloolisi nimesid endid sel kujul, nagu nad rahvasuus on kasutusel olnud, nimesid kirjutame häälduspäraselt, tänapäeva kirjaviisis;
 - vana või moonutustega kirjaviis pole kultuuriväärtus;
 - vanas kirjaviisis nime säilitamine moonutaks põlist nime, sest seda loetaks nüüdisreeglite kohaselt (vrd *Ida – lida, Simo – Siimu, Kanna – Kana, Tipu – Tipu*).

Erandina on võimalik vana kirjaviisi säilitada juhul, kui nimi ongi juba ka kõnekeeles kasutuses sellisena, nagu ta on kirjutatud. Seega on sõna ajalooline hääldus teisenenud ja seda nime, mis kunagi kohale pandi, tänapäeval enam ei kasutata.

Kui aga nime hääldus tänapäeval on algsena säilinud, tuleb see ka häälduse kohaselt kirjutada.

Kohanimesed ja koha-aadressid kuuluvad avalikku keeleruumi. Seega ei või tänapäeval kohanimeses ega koha-aadressides kasutada vana kirjaviisi, vaid tuleb lähtuda kehtivast kirjakeele normist.

Paljude maaomanike jaoks on see olnud üsnagi üllatav, sest omavalitsused ega teised asutused ei osutanud sellele nõudele varem piisavalt tähelepanu ja maade tagastamine toimus paljudel juhtudel just korrapäratus või vanas kirjaviisis olnud talunimedega.

Suurem osa vanast kirjaviisist on juba maaüksuste nimedest kõrvaldatud. Selliseid nimesid on aadressiandmete süsteemi jäänud veel ainult umbes paarsada.

Iga nime puhul, millel selline probleem esineb, tuleb viia läbi haldusmenetlus ning teha kindlaks, kuidas seda hääldatakse. Vastavalt hääldusele tuleb nimed nõuetega vastavusse viia. Näiteks tuleb muuta maaüksuse (endise talu) nime *Otti* > *Oti* (vt lisaks peatükki „[17.6. Vana kirjaviis maaüksuste kohanimeses](#)”). Omaniku väide, et tema vanaisa kirjutas oma nime ikka kahe „t” tähga ei ole piisav põhjendus, lisaks peab selgitama, kuidas nime tegelikult hääldatakse. Vajadusel kaasata ka Eesti Keele Instituut. Kui soovitakse vanas kirjakeeles olevat isiku nimekuju kasutada, siis üheks lahenduseks on kehtestada pühendusnimi (st eesnimi koos perekonnanimega). Kindlasti on võimalikke lahendusi veel, igal üksikul juhul tuleb omavalitsusel omanikega need läbi arutada.

Viimati uuendatud 11.01.2023